

Täysistunto

Keskiviikko 23.5.2018 klo 13.59—17.28

5. Hallituksen esitys eduskunnalle tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi Portugalin kanssa tehdyn sopimuksen irtisanomiseksi

Hallituksen esitys HE 36/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 6/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 6/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

15.41 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Suomen ja Portugalin välinen verosopimus on vuodelta 1970. Nykyinen verosopimus on erityisesti eläkettä koskevan artiklan osalta Suomen verosopimuspolitiikan tavoitteiden vastainen, koska verosopimus rajoittaa Suomen oikeutta verottaa Suomesta Portugaliin maksettuja eläkkeitä. Lisäksi nykyinen verosopimus rajoittaa Suomen verotusoikeutta Suomessa sijaitsevien osakehuoneistojen vuokrauksesta ja myynnistä saatuihin tuloihin.

Suomi on neuvotellut Portugalin kanssa uuden verosopimuksen, joka allekirjoitettiin marraskuussa 2016. Eduskunta on hyväksynyt sopimuksen joulukuussa 2016. Portugalissa uutta verosopimusta ei sen sijaan ole annettu parlamentin käsiteltäväksi, joten sopimus ei ole tullut vielä voimaan.

Nyt käsittelyssä olevan hallituksen esityksen tarkoituksena on saada eduskunnan suostumus siihen, että Suomi voi irtisanoa Portugalin kanssa vuonna 1970 solmitun verosopimuksen. Irtisanominen perustuu verosopimuksen 30 artiklaan, jonka mukaan sopimusvaltio voi irtisanoa sopimuksen diplomaattista tietä vähintään 6 kuukautta ennen kalenterivuoden päättymistä tehtävällä ilmoituksella. Sopimuksen voimassaolo lakkaa tällöin irtisanomisvuotta seuraavan vuoden alusta. Tarkoitus on, että nykyisen verosopimuksen voimassaolo ja soveltaminen lakkaavat 1. tammikuuta 2019 lukien. Suomen olisi siis toimittava irtisanomisilmoituksensa Portugalille kesäkuun 2018 loppuun mennessä.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta pitää hallituksen esittämää menettelyä sen poikkeuksellisesta luonteesta huolimatta perusteltuna. Suotavinta tietenkin olisi, että yhdessä neuvoteltu ja molempien maiden allekirjoittama uusi verosopimus saatettaisiin voimaan 1. tammikuuta 2019 alkaen. Näin ei syntyisi lainkaan verosopimuksetonta tilaa Suomen ja Portugalin välille. Tämä on yhä mahdollista, jos Portugali saattaa hyväksymistoimet osaltaan loppuun ja ilmoittaa sitä Suomelle viimeistään 1. joulukuuta 2018.

Erona uuden verosopimuksen ja verosopimuksettoman tilanteen välillä on, että irtisanomisen myötä eläkkeiden verot maksetaan Suomeen heti vuoden 2019 alusta. Sen sijaan uu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2018 vp

den verosopimuksen mukaan Suomessa ei veroteta yksityissektorin eläkkeitä kolmen vuoden siirtymäaikana, jos verovelvollinen osoittaa, että hän maksaa kyseisestä eläkkeestä veroja Portugaliin. Portugali on muuttanut verolainsäädäntöään vuonna 2010 siten, että ulkomailta muuttava henkilö voi hakea niin sanottua non-habitual resident -verostatusta, jolloin henkilö ei maksa Portugalissa veroja Portugalin ulkopuolelta saamastaan eläketulosta. Jos henkilö ei maksa eläkkeestä veroja Portugaliin, niin verotusoikeus siirtyy myös uuden verosopimuksen mukaan Suomelle ilman siirtymäaikaa.

Sekä irtisanomisen myötä että uuden verosopimuksen perusteella Suomella on oikeus verottaa Suomessa sijaitsevien osakehuoneistojen vuokrauksesta ja myynnistä saadut tulot.

Valtiovarainvaliokunnan mietintö on yksimielinen.

15.45 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Kiviranta esitteli verojaostomme mietinnön. Minusta voidaan sanoa, että Suomen mitta on täysi tässä asiassa. Hallitus lähtee siitä ja tässä lakiesityksessä lähdetään siitä, että Suomi irtisanoor verosopimuksen, jolloin tietty eläkeläisten, varakkaampien eläkeläisten, verovapaus päättyy. Minusta tämä on perusteltu esitys, yksimielinenkin valiokunnasta, ja minusta on tärkeää, että tässä on sellainen viesti myöskin vähän laajemmin, että veroja pitää maksaa siihen maahan, minkä kansalainen on ja missä tosiasiallisesti asuu.

15.46 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Nyt kun meitä on niin vähän tässä, niin tämä tieto ei kulje kovinkaan pitkälle, että edustaja Myllykoski tervehtii hallituksen esitystä erittäin positiivisena ja yhtyy siihen riemumielin. Tämä irvokkuus on irtisanottava, ellei sitten neuvottelutulosta pääse syntymään, mutta mielestäni mietintö, mikä on hallituksen esityksen pohjalta tehty, on erinomaisesti tehty, ja se on vielä yksimielinen. Tätä pitää viedä nopeatahtisesti, eikä tässä kukaan saa ruveta heittämään niin sanotusti kapuloita rattaisiin.

Jos ajatellaan sitä noin moraalisesti: ne ihmiset, jotka ovat saaneet ilmaisen koulutuksen tässä maassa ja ovat ansainneet eläkettä Suomessa sillä koulutuksella — ja osa vielä, omankin tuntemukseni mukaan, on henkilöitä, jotka ovat olleet yrityksen johtotehtävissä, ja yritys on vielä nauttinut yrityksen velkasaneerauksesta — lähtevät tämän jälkeen kiitokseksi Suomen valtiolle sitten viettämään eläkepäiviä Portugaliin, niin ettei tarvitse maksaa edes siitä veroja.

Tämä hallituksen esitys on erittäin hyvä jatkumo sille, kun harmaaseen talouteen ollaan puututtu edellisen hallituksen aikana, ja tämä hallitus on jatkanut sitä. Tämä on kyllä, voi sanoa, enemmän kuin papukaijamerkin arvoinen toimenpide tältä hallitukselta. Varsinkin täytyy sanoa, että valtiovarainvaliokunnan mietintö tältä osin on erittäin hyvin rakennettu ja perusteellinen, joten tämä vuonna 1970 tehty sopimus on nyt aika irtisanoa.

15.48 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Oli mukava kuunnella edustaja Myllykosken kehuja maamme hallitukselle, ja meinasin välihuudon huutaa, että saako tuon kirjallisesti, mutta sehän menee eduskunnan pöytäkirjaan, ja nämä kehut ovat sieltä kirjallisesti luettavissa. Valtiovarainministeri Orpon johdolla tässä on toimittu nyt määrätietoisesti Suomessa. Tämä verosopimus, jonka purkamistietä ollaan nyt etenemässä, on kohta jo 50 vuotta täyttävä, vuodelta 1970, eli eläkkeet, joita Suomesta maksetaan Portugaliin, saataisiin kaikilta osin tämän vähän vaikeamman, vähän pidemmän tien kautta verotettaviksi Suomeen. Portugalissa, niin kuin jaoston puheenjohtaja kertoi, ei ole asia edennyt, ja nyt

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2018 vp

edetään sitten tällä irtisanomistiellä. Toivottavasti Portugali vielä asiassa toimeen tarttuu ja tämä asia ratkeaisi sopimuksen ja neuvottelutienkin kautta. Tämä on nimittäin maalaisjärjen mukaista, tämä on oikeustajun mukaista ja moraalisesti oikein, että nämä verot maksetaan Suomeen näiltäkin osin.

15.49 Ville Tavio ps: Arvoisa puhemies! Myös perussuomalaiset kannattavat tätä esitystä ja ovat hyvin mielissään siitä, että hallitus on vaihteen osoittanut myös suoraselkäisyyttä verotusasioissa. Periaatteellisesti, jos laajemmin katsotaan veronkiertoa, joka sinänsä on lähtökohtaisesti siis laillista verojärjestelyä, myös tätä laillista verojärjestelyä — kuten tässä Portugalin tapauksessakin osoittautui, että juuri rikkaimmat olivat tarttuneet tähän laillisen verojärjestelyn mahdollisuuteen — niin nyt, kun hallitus on ottanut myös Suomessa käyttöön hallintarekisterin ja kun tiedetään, että on vakuutuskuoret ja muut tavat, joilla yleensä juuri kaikkein rikkaimmat ihmiset osaavat vähentää omaa verotustaan, voitaisiin myös ihan kokonaisuutena tarkistella, miten saataisiin myös vähävaraisemmat ja keskituloiset ihmiset näiden rikkaiden tasolle verotuksessa.

15.51 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! On todella tärkeää, että tämä monella tavalla kohuttu ja kohtuuton tilanne saadaan tällä tavoin ikään kuin irtisanomisen kautta vietyä eteenpäin. Täällä on monissa puheenvuoroissa tuotu esille hyvin se, että kun suomalainen yhteiskunta kuitenkin meille kaikille niin paljon antaa koulutuksesta ja neuvolasta lähtien — ja, voisi sanoa, esimerkiksi täällä esille tuotuja, pienyrityksillekin tuotuja tukimuotoja ja vastaavia — niin jos tämä palkitaan sillä tavoin, että eläkepäiviksi muutetaan Portugaliin ja päätetään, että enää Suomen yhteiskunta ei veroja saa, niin kyllä se tuntuu kansalaisista todella kohtuuttomalta. Siinä mielessä on hyvä, että tähän asiaan on puututtu ja tämä sitten vihdoinkin viimein saataisiin myöskin päätökseen.

15.51 Olavi Ala-Nissilä kesk: Puheenjohtaja! Tässä on jo hyviä puheenvuoroja käytetty. Todellakin toivotaan, että Portugalin valtiovarainministeriö ja hallitus tässä järkiintyvät ja hyväksyvät tämän neuvotellun sopimuksen.

Tämä on vähän laajempikin kysymys. Kun ollaan Euroopan unionin jäseniä ja meillä on sama raha esimerkiksi juuri Portugalin ja Espanjan kanssa, [Olli Immonen: Valitettavasti!] niin silloin minusta tietyt yhteiset pelisäännöt on tärkeitä ylläpitää. Kaikenlainen kermankuorinta toisten kustannuksella ei vaan käy tässä hevosillekaan, vaan tässä on syytä Suomen omalta osaltaan vetää linjaa.

15.52 Eero Suutari kok: Arvoisa puhemies! Suomi on hyvin toiminut tässä tilanteessa, missä paljon suomalaisia, joilla oli paljon varallisuutta, muutti Portugaliin siinä mielessä, että saa tulot lähes verottomana. Siellä onkin tapahtunut niin, että on verottomana saatu isoja summia kerättyä niistä eläkesäästöistä, mitä on tehty. Me tietysti teimme uudenlaista politiikkaa siinä, että sanoimme irti tällaisen sopimuksen ensimmäistä kertaa Suomen historiassa, mutta näitä vastaavia tapauksia on muualla Euroopassa.

Suomi on neuvotellut tästä asiasta vain Espanjan kanssa ja päässyt sopimukseen. Myös Portugalin kanssa on aikaisemmin tämä asia neuvoteltu ja Suomessa se olisi hyväksytty, mutta Portugali on aika hitaasti reagoinut eikä ole tullut vastausta sopimukseen. Joten tässä oli oikeastaan pakkorako tämä tehdä, koska aina leviää tieto, että tällä tavalla voidaan varallisuutta verottomasti kierrättää itselleen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2018 vp

Tämä oli hyvä päätös.

15.54 Ville Tavio ps: Arvoisa puhemies! Nyt kun tämä tosiaan on poikkeuksellisesti niin, että irtisanotaan tällainen kansainvälinen sopimus, niin ehkä tämä voisi antaa vähän Suomelle pontta myös tulevaisuudessa pohtia muiden huonojen kansainvälisten sopimusten uudelleenneuvottelua tai irtisanomista, kuten esimerkiksi Ottawan jalkaväkimiinat kieltävän sopimuksen tai meidän huonojen turvapaikkapoliittisten kansainvälisten sopimustemme. [Olavi Ala-Nissilä: Trumpin linjalle! — Jari Myllykoski: Keskustellaan sitten kun Tavio on eläkkeellä!]

Sitten vielä mitä tulee tähän verotukseen, niin kun Portugaliin on nyt verottomasti saanut näitä suuria eläkkeitä ja se vanheneva eläkeläisväestö sielläkin sitten jossain vaiheessa kuolee ja tämä varallisuus siirtyy perintöveron piiriin, niin mitä sen perintöveron suhteen sitten tapahtuu? Käytännössä kaikkein rikkaimmat ihmiset osaavat kyllä kiertää perintöveroa, sitä voi kiertää niin lukuisin eri keinoin. Siinä mielessä vain siis tässä pontena valtiovarainvaliokunnallekin, että kannattaa katsoa myös sitä perintöveroa nyt sellaisena kokonaisuutena: onko se tasapuolinen, miten sitä kierretään muihin maihin muuttamalla ja niin edelleen, ja tulisiko katsoa tosiaan, että keskituloinen tai pienituloinen ihminenkin pääsisi sille samalle pienen verotuksen asteelle, millä kaikkein rikkaimmat jo Suomessa ovat.

15.55 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Taviolle voisi todeta, että kohta me varmaan pääsemme keskustelemaan laajasti täällä perintöverotuksesta, kun kansalaisaloite tulee tänne — sehän ei vielä ole eduskunnassa, mutta yli 50 000 allekirjoittajaa on koossa. [Timo Heinonen: Hyvä!]

Ihan tästä faktapuolesta voisi todeta, että tämä Portugalin verosopimuksen irtisanominen on tärkeää periaatteellisesti, ja se on pakko tehdä, ja siitä on suuri yksimielisyys tässäkin salissa, mutta täytyy todeta, että ei tämä Suomen valtiontaloutta sinänsä ratkaise. Tämän irtisanomisen verotuottovaikutusten arvioidaan eläketulojen osalta, missä se vaikutus on merkittävin, olevan vuoden 2016 tiedoilla vuositasolla arviolta 3—6 miljoonaa euroa, niin että valtavista rahamääristä tässä ei sinänsä ole kysymys vaan periaatteesta. Sitten, Eläketurvakeskuksen tietojen mukaan Portugaliin maksettu keskimääräinen kokonaiseläke oli vuoden 2016 lopussa 3 493 euroa kuukaudessa, ja näitä eläkkeensaajia oli 490. Keskiarvo tietysti ei kerro paljon — ei mediaanikaan kertoisi kovin paljon — mutta tuollainen kuitenkin tuo keskiarvoeläke kuukaudessa oli, noin 3 500 euroa.

15.57 Eero Suutari kok: Arvoisa puhemies! Verojaoston puheenjohtaja käytti sen puheenvuoron, että ei tällä ole suurta merkitystä muuten kuin periaatteessa. Mutta siinä mielessä on, että vähälle aikaa oli 300:sta 500:aan noussut sinne muuttaneitten määrä, ja juuri sentyyppisten henkilöiden, joilla se veron kiertäminen on sillä tavalla mahdollista. Sitä ei tietenkään haluttu jatkaa. Aikansa tietysti odotetaan, mutta jos ei reagoida toisessa valtiossa, niin Suomi on avannut tällaisen pelin, että me voimme kahden valtion välisiä sopimuksia sanoa irti. En tiedä, miten Suomi voi sanoa irti semmoisia isoja sopimuksia, missä on monia maita yhteensä osallisena, mutta kai siihen pitää todella hyvä syy olla, ja tämä on hyväksyttävä syy. Paitsi että kyllä sieltä Portugalista on tullut ainakin minulle ja monelle muulle sellaista palautetta ihan tavallisilta suomalaisilta eläkeläisiltä, että ei heille olisi saanut käydä näin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2018 vp

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 36/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.